

Sygn. akt IV CSK 112/05

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 marca 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Hubert Wrzeszcz (przewodniczący)

SSN Mirosław Bączyk (sprawozdawca)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

Protokolant Katarzyna Jóskowiak

w sprawie z powództwa Gminy Miasta E. - Biblioteki E.

przeciwko "C." SA

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej

w dniu 29 marca 2006 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 9 czerwca 2005 r., sygn. akt [...]

uchyla zaskarżony wyrok i zmienia wyrok Sądu Okręgowego w O. z dnia 16 września 2003 r., [...], ten sposób, że oddala powództwo oraz zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 24.024 (dwadzieścia cztery tysiące dwadzieścia cztery) zł tytułem zwrotu kosztów procesu za wszystkie instancje.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego „C.” S.A. kwotę 85.200 zł z odsetkami na rzecz powódki – Gminy Miasta E. – Biblioteki E. jako beneficjanta gwarancji udzielonej przez pozwanego Ubezpieczyciela. Rozstrzygnięcie to nastąpiło na podstawie następujących ustaleń faktycznych.

W dniu 22 marca 2001 r. pozwany Ubezpieczyciel, działając na zlecenie dłużnika w stosunku podstawowym („B.” S.A.), udzielił gwarancji stronie powodowej (beneficjentowi gwarancji). Obejmowała ona wykonanie napraw gwarancyjnych i obligowała gwaranta - po spełnieniu warunków przewidzianych w gwarancji - do zapłaty na rzecz powódki kwoty 85.200 zł w razie niewykonania lub nienależytego wykonania napraw gwarancyjnych określonych w umowie podstawowej z dnia 3 sierpnia 1998 r. W umowie tej „B.” S.A. zobowiązał się wobec strony powodowej do rekonstrukcji dwóch zabytkowych kamieniczek na Starówce. W gwarancji określono termin jej ważności do dnia 12 czerwca 2003 r., natomiast wypłata sumy gwarancji miała nastąpić w terminie 30 dni od złożenia pisemnego żądania zapłaty. W wyniku ponownego komisyjnego przeglądu dokonanych robót budowlano - montażowych ustalono, że nie usunięto usterek określonych w protokole, określono ich wartość i wskazano termin usunięcia (protokół z dnia 8 listopada 2002 r.). Upadłość „B.” S.A. ogłoszono w dniu 12 grudnia 2002 r. Syndyk odmówił wykonania napraw gwarancyjnych oraz zapłaty kwoty odpowiadającej wartości usterek (90.678,00 zł), w związku z tym powód (beneficjent gwarancji) wystąpił w pisemnym żądaniem zapłaty wobec pozwanego ubezpieczyciela (pismo z dnia 14 kwietnia 2003 r.).

W ocenie Sądu Okręgowego, roszczenie powoda okazało się uzasadnione. Dłużnik odmówił wykonania napraw gwarancyjnych, nie zapłacił też wymagalnej należności stanowiącej wartość napraw gwarancyjnych.

Sąd Apelacyjny – orzekając ponownie – oddalił apelację pozwanego Ubezpieczyciela jako nieuzasadnioną. Udzielona przez pozwanego gwarancja obligowała gwaranta do zapłacenia beneficjentowi określonej sumy pieniężnej. Sąd Apelacyjny nie podzielił zarzutu pozwanego, że nie zaktualizowały się wszystkie przesłanki odpowiedzialności gwaranta. Roszczenie powoda o zapłatę należności pieniężnej nie było wymagalne w dacie sporządzania protokołu z dnia 8 listopada 2002 r. oraz w dacie wskazanej w tym protokole do usunięcia wad. Upływ terminu do usunięcia wad nie powodował powstania wymagalności należności powoda na podstawie udzielonej gwarancji. Należność taka stała się wymagalna wobec gwaranta z chwilą wezwania dłużnika do zapłaty (pkt 6 ust. 1 i pkt 5 ust. 1 umowy gwarancji). Odmowa zapłaty przez dłużnika (w stosunku podstawowym) wymagalnej należności powodowała uruchomienie gwarancji. Nastąpiło to w dniu 15 kwietnia 2003 r., w którym upłynął termin wyznaczony dłużnikowi (ze stosunku podstawowego) do spełnienia świadczenia. Należność powoda wobec tego dłużnika była należnością bezsporną w rozumieniu pkt 2 gwarancji. Powód zachował 30 – dniowy termin do zgłoszenia wypłaty należności z gwarancji, skoro wystąpił do pozwanego z żądaniem zapłaty w dniu 14 kwietnia 2003 r. W ocenie Sądu Apelacyjnego, 30 – dniowy termin wystąpienia z żądaniem zapłaty (pkt 6 ust. 2 gwarancji) należy liczyć od chwili powstania należności wobec gwaranta, a nie od chwili powstania należności wobec dłużnika. Z ustaleń dokonanych przez Sąd Okręgowy wynika to, że termin ten nie został przekroczony przez beneficjanta gwarancji. Oznacza to, że nastąpiły wszystkie, niezbędne przesłanki powstania roszczenia gwarancyjnego wobec gwaranta.

W skardze kasacyjnej pozwanego podniesiono zarzut naruszenia art. 65 § 1 i 2 k.c. w zw. z pkt 6 pkt 2 gwarancji i w zw. z art. 2 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o działalności ubezpieczeniowej (tj. Dz.U. z 1996 r., nr 11, poz. 62), art. 354 k.c. oraz art. 353¹ k.c. Skarżący wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku i wyroku Sądu Okręgowego oraz przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie – o uchylenie wspomnianych wyroków i oddalenie powództwa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. W rozpatrywanej sprawie podstawowe znaczenie ma kwestia właściwej wykładni postanowień „ubezpieczeniowej gwarancji napraw gwarancyjnych” udzielonej na rzecz strony powodowej jako beneficjenta gwarancji.

W ocenie skarżącego, treść stosunku gwarancyjnego, łączącego beneficjenta gwarancji z pozwanym ubezpieczycielem, powinna być interpretowana w sposób właściwy dla zobowiązania wekslowego z tej racji, że gwarancja ubezpieczeniowa ma charakter zobowiązania abstrakcyjnego, jej źródłem jest jednostronne oświadczenie woli ubezpieczyciela (gwaranta) i zbliżona jest w swoim rygoryzmie prawnym do zobowiązania wekslowego. Stanowiska takiego nie można podzielić. Nie ma bowiem podstaw do stosowania w zakresie wykładni treści stosunku gwarancyjnego innych reguł interpretacyjnych niż te, które wynikają z przepisu art. 65 k.c. i to niezależnie od tego, jak dalece zminimalizowane zostały przesłanki zaktualizowania się odpowiedzialności gwaranta w indywidualnym stosunku gwarancyjnym. Co więcej, interpretacja taka powinna uwzględniać treść stosunków obligacyjnych poprzedzających powstanie stosunku gwarancyjnego, tj. treść tzw. stosunku podstawowego (umowy z dnia 3 sierpnia 1998 r.) i stosunku wynikającego z „umowy o udzielenie gwarancji ubezpieczeniowej” z dnia 22 marca 2001 r. W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku (s. 5) trafnie przyjęto, że źródłem zobowiązania gwarancyjnego łączącego strony była umowa, a nie jednostronne oświadczenie woli gwaranta. Tej kwalifikacji prawnej nie podważano w podniesionych podstawach kasacyjnych.

2. Strony odmiennie interpretowały postanowienia pkt 6 ust. 2 gwarancji ubezpieczeniowej, zgodnie z którymi, żądanie wypłaty powinno m.in. „być złożone w okresie ważności gwarancji w terminie 30 dni od dnia powstania należności, w formie pisemnej pod rygorem nieważności”. Postanowienia te powinny być interpretowane przy uwzględnieniu także innych elementów treści stosunku gwarancyjnego oraz treści stosunków obligacyjnych poprzedzających powstanie stosunku gwarancyjnego.

Gwarancją ubezpieczeniową objęte były wymagalne i bezsporne wierzytelności wynikające z umowy z dnia 3 sierpnia 1998 r. o rekonstrukcję kamieniczek. Jako tzw. wypadek gwarancyjny określono w umowie gwarancji

niewykonanie lub nienależyte wykonanie przez wykonawcę (dłużnika ze stosunku podstawowego) tej umowy (pkt 1 gwarancji ubezpieczeniowej). Strony nie kwestionowały tego, że gwarancja obejmowała także bezsporne należności, jakie wykonawca robót był zobowiązany zapłacić powodowi (inwestorowi) w razie nieusunięcia w terminie usterek i w kwocie odpowiadającej wartości tych usterek. Sumę gwarancji określono na kwotę 85.200 zł, a także przewidziano odpowiedni okres ważności gwarancji (pkt 4 gwarancji i § 2 umowy o udzielenie gwarancji). Odpowiedzialność gwaranta mogła zaktualizować się wówczas, gdy wypadek gwarancyjny nastąpił w okresie ważności gwarancji i beneficjent gwarancji w tym okresie żądał wykonania zobowiązania gwarancyjnego, zgłoszonego w odpowiednim czasie (pkt 6 ust. 2 gwarancji). Oznacza to, że przesłankami powstania odpowiedzialności pozwanego gwaranta były: 1) wystąpienie wypadku ubezpieczeniowego w okresie ważności gwarancji; 2) zgłoszenie gwarantowi przez beneficjenta gwarancji żądania zapłaty w odpowiedniej formie (pisemne oświadczenie pod rygorem nieważności) i załączenie do tego żądanie odpowiednich dokumentów, określonych w treści umowy gwarancji (pisemne oświadczenie o niedokonaniu przez dłużnika zapłaty, potwierdzone za zgodność z oryginałem wezwanie dłużnika do zapłaty należności objętych gwarancją wraz z dowodem nadania; pkt 5 i 6 gwarancji) oraz 3) zgłoszenie żądania zapłaty w odpowiednim czasie „od dnia powstania należności” (pkt 6 ust. 2 gwarancji). Trafnie stwierdzono w ostatnim fragmencie skargi kasacyjnej to, że – zgodnie z gwarancją – pozwany gwarant zobowiązał się do wypłacenia świadczenia gwarancyjnego „jedynie na podstawie oświadczenia i dokumentów pochodzących od powoda – beneficjenta”. Dla zaktualizowania się zatem odpowiedzialności gwarancyjnej pozwanego wystarczyło do żądania zapłaty, skierowanego wobec gwaranta i spełniającego wszystkie wymogi określone w pkt 5 i 6 gwarancji, dołączyć wezwanie dłużnika do zapłaty (pkt 5 ust. 2 gwarancji w zw. z § 3 umowy o udzielenie gwarancji).

Prawny sens trzeciej przesłanki powstania zobowiązania gwarancyjnego pozwanego, przewidzianej w pkt 6 ust. 2 gwarancji, sprowadzał się do tego, aby beneficjent gwarancji w odpowiednio krótkim okresie przedstawił gwarantowi żądane wykonanie zobowiązania gwarancyjnego od chwili powstania wymagalnej

i niespornej (w znaczeniu pkt 2 gwarancji) wierzytelności beneficjenta, istniejącej wobec dłużnika ze stosunku podstawowego i objętej gwarancją ubezpieczyciela. Okres ten został określony w pkt 6 ust. 2 gwarancji. Dla powstania odpowiedzialności gwarancyjnej pozwanego niezbędne było zatem, zgodnie z tymi postanowieniami gwarancji, złożenie w okresie ważności gwarancji wspomnianego żądania zapłaty wobec gwaranta w terminie do 30 dni od chwili powstania wierzytelności objętych gwarancją. Jeżeli w pkt 5 gwarancji stwierdzono, że gwarant – ubezpieczyciel wypłaci sumę gwarancyjną w terminie do 30 dni od chwili złożenia przez beneficjenta pisemnego żądania zapłaty, to chodzi tu już o oznaczenie terminu wykonania zobowiązania gwarancyjnego przez pozwanego. Przewidziany w umowie gwarancji wymóg złożenia przez beneficjenta gwarancji żądania zapłaty sumy gwarancyjnej odpowiedniej treści i z odpowiednimi dokumentami w przewidzianym w umowie czasie od chwili powstania wypadku gwarancyjnego, stanowi jedną z przesłanek powstania odpowiedzialności gwaranta i ma na celu zdopingowanie beneficjenta gwarancji do ujawnienia gwarantowi woli korzystania z zabezpieczenia gwarancyjnego. Naruszenie takiego terminu eliminuje możliwość powstania zobowiązania gwarancyjnego gwaranta wobec beneficjenta.

Z przedstawionych względów okazał się uzasadniony zarzut naruszenia art. 65 k.c. w zakresie interpretacji postanowienia 6 pkt ust. 2 gwarancji. Nie mogły być natomiast brane pod uwagę wskazane w skardze kasacyjnej zarzuty naruszenia innych przepisów prawa materialnego. Regulują one bowiem materie prawne nieistotne w rozpatrywanej sprawie.

Należy zaznaczyć, że w rozpatrywanej sprawie istniały podstawy do wydania wyroku reformatoryjnego. Pozwalają na to ustalenia dokonane przez oba Sądy. Z ustaleń tych wynika, że wymagalność wierzytelności objętej umową gwarancyjną pojawiła się najpóźniej w dniu 12 grudnia 2002 r., tj. w związku z upadłością dłużnika ze stosunku podstawowego (art. 32 § 1 prawa upadłościowego z 1934 r., s. 7 uzasadnienia). Przewidziany w pkt 6 ust. 2 gwarancji, termin do zgłoszenia żądania zapłaty wobec gwaranta upłynął zatem w ciągu 30 dni od tej daty. Skoro żądanie wypłaty sumy gwarancyjnej nastąpiło to po upływie tego okresu, chociaż jeszcze w okresie ważności gwarancji, odpowiedzialności gwarancyjna pozwanego ubezpieczyciela w ogóle nie mogła się zaktualizować. W związku z tym

należało zaskarżony wyrok uchylić i zmienić wyrok Sądu Okręgowego w O. przez oddalenie powództwa (art. 398¹⁶ k.c.). W kosztach postępowania za wszystkie instancje orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c.